

1 oktober 2017 - ISRAELZONDAG

'HET GELOOF OVERDRAGEN'

Deuteronomium 6

Sjema

Deuteronomium 6, het hoofdstuk dat wij zojuist uit de Bijbel hebben gelezen, is voor de joden een van de allerbelangrijkste hoofdstukken uit de Bijbel. In dit hoofdstuk komt namelijk de joodse geloofsbelijdenis voor: *Luister, Israël! De HEERE, onze God, de HEERE is één!*

Heel kort en daardoor ook heel kernachtig: de HEERE is onze God, de HEERE is één! Punt. Deze geloofsbelijdenis wordt door de joden het 'sjema' genoemd. 'Sjema', dat is namelijk in het Hebreeuws het eerste woord van deze geloofsbelijdenis: Sjema!, 'hoor!' Hoor Israel: Sjema, Jisrael'

Luister, Israël! De HEERE, onze God, de HEERE is één! Maar wat is de betekenis van deze geloofsbelijdenis eigenlijk? Wat betekent het dat de HEERE één is?

Je kunt het zo uitleggen: God staat op nummer één. Te midden van al de goden waarin men in de tijd van de Bijbel geloofde: de Kanaänitische goden, de goden in Babel, de goden uit Egypte, al die goden die je ook steeds weer bij het gewone volk in Israël vereerd zag worden, waar men soms helaas weer van onder de indruk was..., te midden van al die goden was er maar Eén de grootste, de machtigste. Er is er maar Eén de grootste en de machtigste... en dat is de HEERE, de God van Israël. Hoor Israel, de HEERE onze God, de HEERE is één!

Eén, dat kan ook betekenen: 'uniek'. Zoals een verliefde jongen zegt: 'zoals jij, is er maar één' Eén, dat is: uniek. Geen enkele god, godheid of afgod kan zich met God vergelijken. God is de ware, de enige echte God.

Misschien heeft dat 'de HEERE is één' ook nog een andere betekenis in de joodse geloofsbelijdenis. Een kritische betekenis. Er waren namelijk in de tijd van de Bijbel allemaal plaatselijke varianten van het geloof in de HEERE. Op meerdere plaatsen in Israel vereerde men de HEERE op zijn of haar eigen manier..., maar dat kon niet: er was maar één God... en die woonde op één plaats onder de mensen, namelijk in Jeruzalem... en die moest op één manier vereerd worden. De HEERE is één, dat betekent dus ook: niet je eigen versie hiervan gaan bedenken of vereren..

De HEERE, onze God, is één. De Eerste. De Enige. Enkelvoudig. Uniek. ... Nu, als dat zo is..., dan vraagt dat ook van ons dat je *Hem alleen* zult eren en dienen Ja, als Hij alleen God is... en als Hij de unieke God, de enige God is boven alles en iedereen verheven..., dan vraagt dat van ons dat al onze liefde, aandacht, ons vertrouwen *op Hem* gevestigd is. Vandaar het volgende vers in de Bijbel: 'luister Israël! De HEERE, onze God, de HEERE is één!'- *daarom zult u de HEERE, uw God liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel en met heel uw kracht. ... Omdat God de enige God is..., omdat Hij boven alles en iedereen verheven is..., daarom moet je Hem liefhebben met heel je hart en je ziel en je kracht. Totale toewijding aan God. Met heel je leven voor God gaan. Hij is de Ene en de Enige aan Wie jouw leven dat jij van Hem hebt gekregen, volledig toebehoort.*

Het is prachtig hoe deze geloofsbelijdenis en deze opdracht om God te dienen door de joden de eeuwen door is vastgehouden. Ja, er zijn ook heel veel joden die niets met het geloof doen hoor, maar nog steeds wordt deze geloofsbelijdenis, het sjema, door gelovige joden opgezegd. Elke morgen... en elke avond. Ook klinkt dit Sjema, deze geloofsbelijdenis, op het moment dat iemand sterft. Het zijn woorden waarmee de dag begonnen wordt en de dag afgesloten wordt... en het zijn woorden waarmee het leven

hier op aarde afgesloten worden. Heel indrukwekkend is het ook om uit verhalen te horen hoe tijdens de Tweede Wereldoorlog joden de gaskamers binnenliepen met het Sjema, met deze geloofsbelijdenis, op de lippen. Ze gingen hun geloof belijdend de dood tegemoet. Tussen al de waarom's, het roepen en het huilen, klonk deze geloofsbelijdenis: '*Hoor Israel, de HEERE onze God, de HEERE is één.*'

Prachtig, indrukwekkend, hoe deze geloofsbelijdenis is vastgehouden! Maar het is ook prachtig om te zien hoe vele joden de opdracht daarna, om God met heel hun hart, ziel en met alle kracht te dienen, hebben nagevolgd.

Het geloof overdragen

Ik wil nu de overstap maken naar ons toe. Misschien kunt u zelf al bepaalde lijnen vanuit dit Bijbelgedeelte naar onszelf trekken, maar ik wil ik er ook een paar benoemen.

In de eerste plaats - zo laat de Bijbeltekst zien, maar ook veel joden vandaag nog - is het zo belangrijk dat wij het geloof *overdragen*. Ja, God kan mensen roepen, zoals Abraham. Dat doet God nog steeds, bijvoorbeeld in de Islamitische wereld. Er zijn vele verhalen over hoe God moslims tot geloof brengt door tot hen in dromen te spreken. God kan mensen roepen. God kan mensen radicaal stilzetten en veranderen, zoals Paulus. Dat doet Hij ook nog steeds. Maar de eerste, de 'koninklijke weg' om tot geloof te komen..., is de weg van de geloofsoverdracht. Het geloof ontvangen van je ouders, of van de gelovigen om je heen. Dat is de weg waarop God je wil laten groeien in je geloof, waarop God je het geloof wil leren verstaan..., waardoor je de waarde ervan mag ontdekken en je leert om Gods kind te zijn..

Deuteronomium 6 begint dan ook zo: '*dit zijn de geboden, de verordeningen en bepalingen die de HEERE, uw God, geboden heeft u te leren, om ze te doen.*' God gebiedt ... en wij moeten daarom doen..., maar daartussen staat nog een werkwoord - onmisbaar: '*leren*'. Wij moeten leren, elkaar leren, de generaties overdragen wat God ons heeft vertelt... Nee, niet alleen uit je hoofd stampen. Of: heel veel moeten kunnen begrijpen. Leren in het geloof is veel meer: met je hoofd inderdaad, maar ook met je hart, met je ziel..., maar ook handen en voeten geven..., kortom: heel je leven door het geloof laten vullen.

Ouders hebben hierin een heel voorname en leer-zame taak. Kohlbrugge, voor wie de naam iets zegt, noemde de ouders heel mooi 'de handen van God'. Je bent dus - oneerbiedig gezegd - als vader of als moeder *een verlengstuk van God!* Je moet, of je mag iets van God representeren, doorgeven, laten ontdekken, met je kinderen delen. Wat een prachtige, bijzondere..., maar ook bijzonder grote verantwoordelijkheid! Maar ook de andere mensen in de gemeente delen in deze verantwoordelijkheid. Wij worden in de Bijbel niet voor niets een familie genoemd. Ook het leren bij de kindereven-dienst, op de catechisaties, de club hoort erbij. Daarom is het zo belangrijk om dat in je drukke familieleven te integreren, of juist een topprioriteit te geven! ... Maar ook het gebed voor elkaar, voor de jongeren, voor het jeugdwerk. Wat mooi als ik hoor hoe ouderen soms zo met het gebed bezig zijn voor onze gemeente, wat kostbaar! ... Maar ook: het gewoon er zijn in de gemeente. Ik weet nog wel dat ik als kleine jongen vroeger onder de indruk was van mensen die om mij heen in de kerk zaten. Ik weet niet of die mensen zo bijzonder waren, volgens mij niet. Maar dat al die mensen om je heen meezongen, of eerbiedig hun handen vouwden - in mijn kerk vroeger stond die man voor mij zelfs op tijdens het bidden, dat was wel heel plechtig - en soms knipoogde iemand naar je, of kreeg je een snoepje. ... Gewoon doordat die mensen er waren..., gaven zij al iets door van het geloof.

Ik zou tegen de ouders en ook de andere volwassenen willen zeggen: wees daarom zuinig op deze geloofsmomenten. De kerkgang. Maar ook het Bijbellezen thuis. Het samen bidden.

Zeg niet te gemakkelijk af op zondag, omdat het niet uitkomt, omdat je moe bent, omdat er iemand op zondag jarig is, of omdat... Maar ook het Bijbellezen thuis en het bidden: maandagavond altijd vroeg naar voetbal..., en dinsdag laat thuis uit het werk... en woensdag... Wees zuinig op deze momenten, zoals die gelovige joden die elke morgen en elke avond het sjema opzeggen. Regelmaat. Een stukje discipline. Laten zien dat het je veel waard is. Laat iets van je geloof zien en delen.

Maar ook naar de jongeren: ik hoop dat jullie je zullen inzetten om iets te leren in het geloof... en dat jullie daarvoor die band met de gemeente en met elkaar zullen proberen vast te houden. Ik heb wel eens van een jeugdouderling gehoord dat dit echt wel een beetje lastig is voor jullie. Want jullie vormen, zo vertelden jullie tegen hem, niet echt een groep met elkaar. De een komt daarvandaan... en de ander daarvandaan... de een heeft die vriendengroep en de andere heeft weer een heel andere vriendengroep... Ik kan me voorstellen dat je dan niet altijd zin hebt om weer mee te gaan. Ja, sommigen kennen elkaar goed in de kerk, maar veel anderen ken je eigenlijk ook niet goed. Je ziet of spreekt die andere jongeren doordeweeks nauwelijks. En je bent ook niet met zo heel veel... Maar ik hoop en bid toch dat jullie toch zullen blijven volhouden en dat wij met elkaar zullen blijven optrekken. Ik zal het maar eerlijk zeggen: wij hebben jullie nodig. Wij hebben jullie voor ons geloof nodig. Maar jullie hebben ook de gemeente nodig! Want dat groeien in het geloof, het leren kennen van God, het ontdekken hoe mooi het is om met God te leven..., daar heb je anderen voor nodig..., daar heb je zo'n groep, zo'n gemeente voor nodig die met elkaar leert en met elkaar die traditie vasthoudt om samen christen te zijn. Ja, ook al die losse activiteiten, gospelconcerten, vakantiecampen, Opwekking..., allemaal heel bijzondere gelegenheden..., maar ook die vaste gemeente, die met elkaar leert, voor elkaar bidt, het met elkaar draagt en aan elkaar overdraagt... (Nu, de volgende catechisatieavond van de oudste groep leid ik..., dus ik hoop je echt te ontmoeten.)

Niet laten versloffen

Het geloof doorgeven aan elkaar... Wat ik zo heel treffend vond in onze Bijbellesing is, dat Mozes het volk ervoor waarschuwde om dat niet te laten versloffen. Mozes zei: *'Wanneer het dan gebeuren zal dat de HEERE, uw God, u gebracht heeft in het land dat Hij uw vaderen, Abraham, Izak en Jakob, gezworen heeft u te zullen geven – grote en goede steden, die u niet gebouwd hebt, ¹¹huizen, vol van allerlei kostbare dingen, waarmee u ze niet gevuld hebt, uitgehakte putten, die u niet uitgehakt hebt, en wijngaarden en olijfgaarden, die u niet geplant hebt – en u gegeten hebt en verzadigd bent, ¹²wees dan op uw hoede dat u de HEERE, Die u uit het land Egypte, uit het slavenhuis, geleid heeft, niet vergeet.'*

Blijkbaar moest het volk Israël oppassen dat al de rijkdom en al de mogelijkheden van het Beloofde Land hen er niet van zouden afbrengen om God met heel hun hart te dienen. ... Herkenbaar is dat gevaar, vindt u ook niet? Die dagelijkse gang van zaken met al die oneindige mogelijkheden: je veelzijdige en veeleisende werk..., maar ook al die contacten via welke social media dan ook..., al die dingen die je kunt doen en kiezen (en die je anderen ziet doen)...., je kunt je er helemaal in verliezen, terwijl je op zich niets verkeerd aan het doen bent... Het leven kan zo geweldig vol zitten, omdat er zo geweldig veel mogelijkheden zijn. Maar wat doet dit met je geloof en je geloofdiscipline? Ik hoor wel eens van mensen dat zij het geloof hebben laten vallen, omdat zij veel nare dingen hebben meegemaakt. 'Als het zo moet, dan hoeft het van mij niet meer!'. Maar er zijn misschien nog wel veel meer mensen die het geloof langzaam en ongemerkt onderweg zijn verloren. Zoals ik wel eens van ouderen hoor: 'waarom ik niet meer naar de kerk ben gegaan? Ja, dat weet ik eigenlijk niet meer..., het is er zo in

geslopen...' Pas op dat u God niet vergeet... en dat u ook niet vergeet het geloof over te dragen.

Misschien toch zoals de joden letterlijk een paar tekenen aanbrenge en momenten markeren waarop je met het geloof bezig bent...? Misschien geen doosje met een wetstekst op je voorhoofd, maar een tekst op canvas aan de wand? Ik noem maar iets. Misschien niet 's morgens en 's avonds het sjema opzeggen, maar wel bewust drie minuten stille tijd houden..., misschien wel even langs de weg, of in de trein? Misschien toch zoals de joden vaste momenten met het gezin, met de familie, of met kennissen om het geloof te delen?

De vrijheid (redding door God) doorgeven aan het nageslacht

Maar nu heb ik het belangrijkste van de geloofsoverdracht nog niet genoemd... Maar dat staat dan ook aan het einde in Deuteronomium 6. Mozes zegt: *'Wanneer uw zoon u morgen vraagt: Wat zijn dat voor getuigenissen, verordeningen en bepalingen die de HEERE, onze God, u geboden heeft? ²¹dan moet u tegen uw zoon zeggen: Wij waren slaven van de farao in Egypte, maar de HEERE heeft ons met sterke hand uit Egypte geleid. ²²En de HEERE ... leidde Hij daarvandaan, om ons hierheen te brengen en ons het land te geven, dat Hij onze vaderen onder ede beloofd had. ²⁴En de HEERE gebod ons al deze verordeningen te houden, om de HEERE, onze God, te vrezen, ons ten goede, alle dagen, om ons in leven te houden, zoals het op deze dag is.'*

Als je zoon vraagt: 'waarom doen wij al die geboden, pa?'..., dan moet vader niet zeggen: 'omdat het zo hoort. Omdat dit bij het geloof hoort.' Nee: omdat God ons heeft bevrijd! God heeft ons gered! God is onze Redder, of zoals wij christenen mogen zeggen: God is onze hemelse Vader Die Zijn kinderen zo lief heeft dat Hij Zelfs Zijn Zoon gegeven heeft... en daarom dienen wij Hem met heel ons hart, met onze ziel en met alle kracht.

Het gaat dus niet om die normen en waarden die je aan je kind door geeft – ik kom dat zo vaak tegen dat het geloof of dat de identiteit van een christelijke school wordt gelijkgesteld aan normen en waarden – maar daar gaat het helemaal niet om. Je moet niet alleen normen en waarden aan je kinderen doorgeven. Dat is veel te mager! Ik hoop dat je als vader of moeder..., of dat u als gemeentelid aan de volgende generaties laat zien hoe mooi het is om met God te mogen leven... hoe kostbaar Gods redding voor u is... en wat heerlijk het is om God daarvoor te danken met je leven. Israël hoefde niet alleen maar stipt volgens de wet te leven. Israël moest in eerste instantie leren om God te danken voor haar redding en die dankbaarheid vast te houden en door te geven aan de volgende generaties.

Zien de kinderen in onze gemeente of daarbuiten die dankbaarheid voor Gods vergeving en genade in uw leven terug? Zien de jongeren en de andere mensen om je heen dat je daardoor mild bent geworden naar anderen toe, dat je daarover graag iets wilt delen met anderen..., dat je daar, in Gods liefde en genade, dat je daar al je vreugde vindt? Dat is echte geloofsoverdracht.

Ik sluit af met een voorbeeld:

'Papa, waarom moeten wij zondagmorgen alweer naar de kerk?' Wat is je antwoord als ouder? 'Omdat Jezus ook gewoon was te gaan, zoon. Dat staat in Lukas 4:16'. Of: 'Omdat het een goede gewoonte is, jongen, je moet het gewoon doen'. Of: 'vraag maar aan je moeder.' Of misschien...: 'jongen, ik houd heel veel van God, ik mag door Jezus bij God horen... en daarom wil ik graag Hem zondag weer danken en naar Hem luisteren. En daarom zou ik het heel fijn vinden als jij ook met mij meegaat.'